

نکات بهداشتی لازم برای نگهداری همستر

پیش‌گفتار:

همستر نوعی موش صحرایی است که نام آن از کلمه‌ی آلمانی Hamstern به معنای انبار دهنده گرفته شده است؛ این نام را به دلیل این که حیوان غذایش را در کیسه‌ی لپ‌ها حمل می‌کند بر او نهاده‌اند.

همستر برعکس موش‌ها بدون دم به دنیا می‌آید. آن‌ها در رنگ‌های گوناگون از جمله سفید، طلائی، سیاه و کرم دیده می‌شوند. حس بینایی بسیار ضعیفی دارند؛ برای جبران ضعف بینایی و گم نکردن راه بازگشت خود، از غددی که بر بدن دارند استفاده می‌کنند و با کشیدن آن‌ها بر اجسام پیرامون خود، رد بویایی به‌جا می‌گذارند؛ در عوض، حس بویایی و شنوایی عالی دارد. آن‌ها می‌توانند امواج فراصوت را بشنوند و از راه آن با یکدیگر ارتباط برقرار کنند.

همسترها مدفوع خود را نیز می‌خورند تا مواد مغذی که در آن جا مانده‌است را بازیابی کنند.

طول عمر این حیوان ۲ تا ۳ سال است. آن‌ها تنها زندگی می‌کنند و تنها در زمان جفتگیری به یکدیگر می‌پیوندند. همسترهای طلائی را پس از جفتگیری باید از هم جدا کرد چون ممکن است جنس ماده حیوان نر را بکشد. همسترهای ماده در تمامی سال به غیر از هنگام خواب زمستانی فعالیت تولیدمثلی دارند. قدرت باروری در فصل زمستان به دلیل میزان تابش نور، کمی کاهش می‌یابد. مدت بارداری در همسترهای طلائی اصولاً ۱۵ روز و در سایرین

۱۹ تا ۲۰ روز است و هر بار ۵ تا ۱۸ بچه به دنیا می‌آورند.

همستر مادر نسبت به نوزادان خود بسیار حساس است و اگر احساس خطر کند آن‌ها را در کیسه‌ی لپ خود پنهان می‌کند و به محلی امن می‌برد.

چشم‌های نوزادان در ۲ هفته‌گی باز می‌شود. به نوزادان تازه متولد ۲ یا ۳ هفته نباید دست زد. بچه‌های همستر باید تا یک ماه نزد مادرشان باشند؛ آن‌ها از ۷ تا ۱۰ روزگی شروع به خوردن مواد جامد می‌کنند و پس از یک ماه می‌توانند به‌طور مستقل زندگی کنند. همسترهای طلایی، به‌ویژه جنس ماده را باید بعد از ۸ تا ۱۰ هفته‌گی از یکدیگر جدا کرد تا با هم نجنگند. همسترها در ۲ تا ۴ ماهگی بالغ می‌شوند.

دو نوع همستر به‌عنوان حیوان خانگی نگهداری می‌شوند. همستر طلایی یا سوری و همستر کوتوله. همستر کوتوله تقریباً نصف همستر طلایی است. همسترهای طلایی در تنهایی نیز زندگی شادی خواهد داشت و اغلب اگر به‌صورت گروهی نگهداری شوند با هم درگیر می‌شوند. همستر کوتوله اجتماعی‌تر است و شاید نگهداری‌شان به‌صورت دوتایی (از یک جنس) بهتر باشد. از بقیه‌ی جهات نگهداری آن‌ها شبیه به هم است.

نکات بهداشتی، رعایت حقوق و تأمین رفاه حیوان:

۱. از خرید همسترهایی که بی‌حال و ساکت هستند اجتناب کنید؛ آن‌ها باید گوش به‌زنگ، کنجکاو و فعال باشند. پوشش بدنی باید صاف و چشم‌ها تمیز باشند. نفس کشیدن حیوان نباید صدا دار و با زحمت باشد. پوشش بدن باید تمیز و مدفوع حیوان به آن نچسبیده باشد. اگر یکی از همسترها در قفس به اسهال یا بیماری تنفسی

دچار شده باشد، همه‌ی همسترهای درون قفس در معرض یک بیماری واگیردار قرار گرفته‌اند.

۲. قفس سیمی از نظر تهویه، امکان بالا رفتن حیوان از دیواره‌ها و جویده نشدن، مناسب‌تر است. از قفس‌هایی که کف آن‌ها شبکه‌ای و سوراخدار است اجتناب کنید؛ چرا که حیوان در این قفس راحت نیست و از طرفی تمیز کردن آن‌ها نیز مشکل است.

۳. هرگز نباید همستر را بیرون از قفس رها کرد چرا که بسیار کوچک است و امکان دارد وارد هر سوراخی بشود و یا زیر پا بماند.
۴. هیچگاه آب فراوان در اختیار همستر قرار ندهید. آب زیاد می‌تواند باعث مرگ حیوان شود.
۵. در صورتی که در جیره‌ی غذایی او از سبزی استفاده می‌کنید (مخصوصاً در هوای سرد و معتدل) دیگر به آب نیاز ندارد.
۶. همستر در میان سبزی‌ها به گشنیز بیش‌تر علاقه دارد. توجه کنید کاهوی زیاد ممکن است باعث اسهال شود و خطرناک است.
۷. ذرت، غذایی ارزان و مناسب است. بهتر است مقداری از آن را کمی بپزید تا نرم شود و پس از خشک کردن به مرور به او بدهید.
۸. از دادن لوبیای نپخته، چشم سیب زمینی، سیب زمینی سبز، گوجه فرنگی، سیر، شکلات، خیار، میوه‌های ترش و خیلی آبدار، غذاهای کنسرو شده و هر غذای حاوی شکر، نمک، چربی زیاد و مواد نگهدارنده خودداری شود. پفک و چیپس هم ممنوع!
۹. غذای همستر را تمیز کنید و به او بدهید. هیچگاه از سبزی نشسته و غذای آلوده استفاده نکنید. ممکن است حیوان به انگل آلوده شود.
۱۰. یک روز در میان محتوای انباری خانه‌ی همستر را در کف خانه‌اش پهن کنید تا از پوسیدگی و فاسد شدن آن‌ها جلوگیری شود.
۱۱. غذا را در نوبت‌های متوالی (حداقل ۳ بار در شبانه روز) و به مقدار کم، در حدی که کامل خورده شود، به او بدهید.
۱۲. چرخ و فلک از بهترین و ضروری‌ترین تجهیزات در خانه همستر است. بازیگوشی حیوان در واقع یک ورزش و برای سلامتی او بسیار مهم است.
۱۳. تکه‌های مقوا، چوب نرم، کاغذ مچاله و . . . را برای جویدن حیوان فراموش نکنید. رشد دندان‌های همستر هیچگاه متوقف نمی‌شود. شاخه‌های تازه‌ی درخت‌هایی مانند بید و درخت‌های میوه که برای آن‌ها از سموم ضد آفت استفاده نشده، جعبه‌های کوچک مقوایی و بلوک‌های چوبی برای جویدن و بالا رفتن مناسب است.
۱۴. تمیز کردن قفس به صورت جزئی ۲ بار در هفته و به صورت کلی هر ۲ ماه یک‌بار صورت گیرد.
۱۵. اغلب صاحبان همستر از تراشه‌ی چوب برای پوشاندن کف قفس استفاده می‌کنند؛ ولی باید از تراشه‌ی سرو و چوب‌های نوک تیز اجتناب شود. درخت اشنگ یا دیگر درختان جنگلی برای استفاده در کف قفس بهترند. درخت کاج نیز به دلیل امکان ترشح مواد تحریک کننده و معطر از آن، مناسب نیست.
۱۶. چون همستر ادرار خود را در گوشه‌ای از قفس انجام می‌دهد، ۲ بار در هفته نسبت به تعویض خرده چوب مربوط به این ناحیه اقدام کنید. برای این منظور می‌توانید یکی از ظروف خالی پنیر را از وسط نصف کنید تا ابزاری شبیه به بیل مکانیکی به دست آید و از آن استفاده کنید. قفس کثیف خیلی زود بوی بد خواهد گرفت.
۱۷. مکان قفس در خانه باید با دقت انتخاب شود. از آن‌جا که همسترها شبگرد هستند محل زندگی‌شان در روز باید کاملاً ساکت باشد. قفس آن‌ها باید دور از تابش مستقیم خورشید و منابع گرما و بالاتر از سطح زمین بر روی تاقچه یا میز باشد. این جانور به تغییر ناگهانی دما و سرما و گرمای بیش از اندازه بسیار حساس است.

۱۸. برای گرفتن همستر به آرامی اقدام کنید تا استرس و ترس برای او ایجاد نشود؛ همستری که بتدریج ممکن است در دست شما ادرار کند و مراقب باشید از دستتان سقوط نکند.
۱۹. در باره‌ی زایمان همستر باردار، حداقل ۱ هفته برای خانه سازی لازم است؛ قبل از این خانه‌ی او را مستقل کنید.
۲۰. ضمن زایمان لازم است شرایط آرامش برای مادر فراهم شود؛ مکانی بدون سر و صدا و در حد امکان تاریک، مطلوب است. زایمان ۲۰ دقیقه تا ۱ ساعت طول می‌کشد.
۲۱. هیچگاه در روزهای نزدیک به زایمان و چند روز پس از آن به همستر مادر و فرزندان او دست نزنید.
۲۲. جابه‌جا کردن همستر مادر در روزهای نزدیک به زایمان باعث خونریزی و سقط جنین و مرده‌زایی و یا بچه خواری خواهد شد.
۲۳. دقت کنید اگر همستری دعوایی بود آن را از دیگران جدا کنید. حمله‌ی همستر مادر (پس از زایمان) چنانچه به محدوده‌ی همسترهای دیگر وارد شود بسیار خطرناک و وحشیانه است و چنانچه فوری خارج نشود ممکن است با دندان‌های خود شکم حیوان مقابل را پاره کند.
۲۴. شستن همستر پس از مدتی که با محیط جدید عادت کرد مانعی ندارد؛ به‌این منظور از آب ولرم و مقدار کمی شامپوی بچه استفاده کنید (مواظب باشید حیوان زیاد نترسد)؛ سپس با حوله‌ی نرم و ششوار در فاصله‌ی مناسب او را خشک کنید.
۲۵. نور مستقیم و آفتاب طولانی مدت (بیش‌تر از چند دقیقه) می‌تواند برای همستر خطرناک باشد و در صورت استمرار منجر به مرگ حیوان شود.
۲۶. همستر نسبت به سرماخوردگی و مخصوصاً گرفتن بیماری از انسان حساس است. مواظب باشید خانه‌ی او را گرم نگه دارید.
۲۷. هیچگاه همستر را از بالا رها نکنید؛ چون دست و پایش به‌راحتی می‌شکند.
۲۸. بیدار کردن همستر و ترساندن آن و نیز محیط نامناسب زندگی و یا صداهای اضافی، سبب ناراحتی حیوان می‌شود و امکان دارد دست شما را گاز بگیرد؛ گاز گرفتن معمولاً بر اثر اضطراب و ترس است. البته پیش از دست زدن به این حیوان هم دست‌ها را بشویید تا بوی غذا ندهند چرا که ممکن است با غذا اشتباه بگیرد!
۲۹. همستر بیمار نشانه‌هایی دارد که با دقت در رفتار و وضعیت ظاهری آن‌ها می‌توانید به‌موقع متوجه بیماری شوید و به دامپزشک مراجعه کنید. نشانه‌های بیماری در همسترها شامل کاهش اشتها و سطح فعالیت، افزایش پرخاشگری، از دست دادن وزن، ترشح غیر طبیعی از دهان، بینی و چشم‌ها، تغییر در رنگ و قوام مدفوع، کدورت یا کثیفی موها، وضعیت غیر طبیعی قرارگرفتن بدن و بیش از حد تیمار کردن خود یا آسیب زدن به بخش‌های خاصی از بدن است؛ همچنین حیوان ضعیف، بسیار ناتوان و نحیف می‌شود، گوش‌ها افتاده، پوشش بدن ژولیده و کدر، پوست شل و افتاده، چشم‌ها بی‌حال و گود افتاده می‌شوند؛ هنگام گرفتن، همستر به‌شدت دچار استرس می‌شود و بدن خود را سفت و جمع می‌کند و اغلب دچار سفتی عضله (تونوس عضلانی) می‌شود که این حالت را در دستتان حس می‌کنید.
- خواهید بیش از حد، بی‌اشتهایی و تغییر در رفتار(بی‌حال یا پرخاشگر شدن)، آبریزش بینی، اختلال در حرکت و حتی از دست دادن تمایل به تمیز کردن خود و محیط اطرافش می‌تواند علائم بیماری‌های بسیار

جدی و خطرناکی باشد. گاهی هم بیماری‌های همستر ممکن است ناشی از ناکافی یا نامناسب بودن رژیم غذایی و یا شرایط بهداشتی محیط زندگی حیوان باشد.

✓ دارندگان حیوانات از جمله همستر لازم است برای پیشگیری یا درمان به‌موقع بیماری‌ها چه ناشی از تغذیه و محیط باشد و چه در اثر عوامل عفونی، سریع اقدام کنند و در این زمینه به مقایسه‌ی ارزش ریالی حیوان با هزینه‌های مراقبت و درمان نپردازند؛ چرا که از یک سو با پذیرش نگهداری حیوان، مسئولیت رفاه و رعایت حقوق آن را به عهده گرفته‌اند و از سوی دیگر ممکن است بیماری مشترک و قابل انتقال به انسان باشد که تشخیص و انجام اقدامات به‌موقع بسیار مهم است.

تدوین و ویرایش: دکتر فاطمه تهرانی

منابع: سایت دنیای همستر، کلینیک دامپزشکی پرشین، بیتوته، تبیان، ویکی‌پدیا، **veterinary**